

Použité prameny a literatura

PRAMENY

584

OSVÍCENSTVÍ
V ČESKÝCH
ZEMÍCH

Prameny archivní

Národní archiv, Sbíрка patentů

Státní oblastní archiv Litoměřice, pobočka Děčín, archiv Clam-Gallasů, karton 656,
i. č. 2394

Staré tisky a pramenné edice

Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, Wien 1786 (ABG 1786). Např. in: *Joseph des Zweyten, Römischen Kaisers, Gesetze und Verfassungen im Justitz-Fache für Böhmen, Mähren, Schlesien, Österreich ob und unter der Enns, Steyermark, Kärnthen, Krain, Görz, Gradisca, Triest, Tyrol und die Vorlande in dem sechsten Jahre seiner Regierung; Jahrgang von 1785 bis 1786 – Zweyte Fortsetzung* č. 591, Wien 1817

Allgemeines Gesetz über Verbrechen und derselben Bestrafung, Wien 1787

Thaddäus Edler von BAYER, *Beschreibung der öffentlichen Armen-Versorgungsanstalten in der königl. Böhmischem Hauptstadt Prag*, Prag 1793

Cesare BECCARIA, *Dei delitti e delle pene*, [Livorno 1764]; kritické edice viz např. Cesare BECCARIA, *Dei delitti e delle pene, con una raccolta di lettere e documenti relativi alla nascita dell'opera e alla sua fortuna nell'Europa del Settecento*, ed. Franco Venturi, Torino 1965; 1994; též v kritické edici Franco VENTURI, *Dei delitti e delle pene*, Milano 1966; Cesare BECCARIA, *Opere*, ed. Sergio Romanelli, Milano 1958 (reedice 1971)

František BENDA, *Vlastní životopis Fr. Bendy* (= Topičova edice), ed. Jaroslav Čeleda, Praha 1939

Jacques-Pierre BRISSOT, *Lettre à l'Empereur, sur l'atrocité des supplices qu'il a substitués comme adoucissement à la peine de mort*, Bruxelles 1787

Josef Ignaz BUTSCHEK, *Abhandlung von der Polizei überhaupt*, Prag 1778

Josef Ignaz BUTSCHEK VON HERALTITZ (BUČEK Z HERALTIC), *Versuch über die Absichten der Landesregierung bey Leitung der Landwirtschaft nebst...Lehrsätzen aus der Polizey-Handlungs-und Finanzwissenschaften: welche...unter der Anleitung Joseph Buscheks...auf der Prager hohen Schule...vertheidigen wird Ignatz Swietetzky von Czernczicz, von Leutmeritz[s. l.]*, Prag 1768

Ivo CERMAN – Michal MORAWETZ, *Der Entwurf zur Emporbringung der österreichischen Staaten (1772)*, in: *Opera Historica* 16/2 (2015), s. 269–299

Code général pour les Etats prussiens, Paris an X 1802

Constitutio criminalis Theresiana aneb římské císařské v Uhrách a v Čechách etc. královské apoštolské Milosti Marie Terezie arcikněžny rakouské, etc. Hrdelní Právní Řád, překlad J. V. Zlobický, Vídeň 1769

- Ignaz CORNOVA, *Leben Josephs des Zweyten: aus Stransky's Staat von Böhmen*, Prag 1801
- Johann Andreas DEMIAN, *Darstellung der Oesterreichischen Monarchie nach den neuesten Statistischen Beziehungen*, Wien 1804
- Gottfried Johann DLABACZ, *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theile auch für Mähren und Schlesien*, Prag 1815
- Josef DOBROVSKÝ a kol. *Z náboženského odkazu Josefa Dobrovského*, Praha 1954
- Ignaz FELBIGER, *Methodenbuch für Lehrer der deutschen Schulen in der k. k. Erbländer*, Wien 1775; česky *Kniha methodní po učitele českých škol a c. k. zemích*, Praha 1777
- Handbuch aller unter der Regierung des Kaisers Joseph des II. für die k. k. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer systematischen Verbindung. Enthält die Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1780 bis 1784 I–II*, ed. Josef Kropatchek, Wien 1785
- Jan Theobald HELD, *Fakta a poznámky k mému budoucímu nekrologu I: vzpomínky pražského lékaře na léta 1770–1799 (= Paměť)*, eds. Jindřich Květ – Daniela Tinková, Praha 2017 (1. vydání)
- Josef Karl Eduard HOSER, *Das Riesengebirge in einer statistisch-topographischen und pittoresken Übersicht mit erläuternden Anmerkungen und einer Anleitung dieses Gebirge auf die Zweckmässigste Art zu bereisen II.*, Wien 1803
- Zacharias Gottlieb HUSZTY, *Diskurs über die medizinische Polizey I–II*, Pressburg – Leipzig 1786
- Jan JENÍK Z BRATŘIC, *Z mých pamětí*, ed. Josef Polišínský, Praha 1947
- Johann Dionis JOHN, *Die medizinische Polizei und gerichtliche Arzneiwissenschaft in den k. k. Erbländern. Ein unentbehrliches Handbuch für Kreis-Magistratual-, Polizei- und Wirtschaftsbeamte, wie auch für Advokaten, Phisiker, und alle, die das allgemeine Gesundheitswohl der Menschen und des Viehes, eine gesezmässige Volkarzneikunde, und die Pflichten und Rechten des Arzneipersonals interessirt I–II*, Prag 1796
- Johann Dionis JOHN, *Lexikon der Medizinalgeseze 1–6*, Prag 1790–1796
- Josef JUNGSMANN, *Zápisky*, ed. R. Lunga, Praha 1998
- Johann Heinrich Gottlob JUSTI, *Grundsätze der Polizeywissenschaft*, Göttingen 1756, resp. *Grundsätze der Policey-Wissenschaft in einem vernünftigen, auf den Endzweck der Policey gegründeten, Zusammenhange und zum Gebrauch Academischer Vorlesungen abgefasset*, Göttingen 1759 (2. vydání)
- Johann Heinrich Gottlob von JUSTI, *Die Grundfeste zu der Macht und Glückeseeligkeit der Staaten, oder ausführliche Vorstellung der gesamten Policey-Wissenschaft*, Königsberg – Leipzig 1760
- Johann Heinrich Gottlob von JUSTI, *Rechtliche Abhandlung von denen Ehen, die an und vor sich selbst ungültig und nichtig sind: de matrimonio putativo et illegitimo*, Leipzig 1757
- Josef KALOUSEK, *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXIV: Řády selské a instrukce hospodářské 1698–1780*, Praha 1908
- Josef KALOUSEK, *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebra-*

- né z archivů domácích i cizích. Díl XXV: Řády selské a instrukce hospodářské 1781–1850, Praha 1910*
- Josef KALOUSEK, *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXIX: Dodatek k řádům selským a instrukcím hospodářským 1388–1779, Praha 1913*
- Ferdinand KINDERMANN, *Nachricht von der Landesschule zu Kaplitz, Prag 1773*
- Ferdinand KINDERMANN, *Von dem Einflusse der niedern Schulen auf das gemeine Leben, Prag 1776*
- Franz Alexander von KLEIST, *Fantasien auf einer Reise nach Prag, Dresden – Leipzig 1792; nově editováno: Franz Alexander von KLEIST, Fantasien auf einer Reise nach Prag, ed. Anke Tanzer, Heilbronn 1996*
- Harm KLUETING (ed.), *Der Josephinismus. Ausgewählte Quellen zur Geschichte der thesesianisch-josephinischen Reformen, Darmstadt 1995*
- Josef KOČÍ (ed.), *Zpráva o celkové situaci na Moravě roku 1771, in: Sborník Matice moravské 79 (1960), s. 223–263*
- Václav Matěj KRAMERIUS – Václav Rodomil KRAMERIUS – Miroslav NOVOTNÝ (eds.), *Kniha Josefova, Praha 1941*
- Joseph KROPATSCHEK (ed.), *Sammlung aller k. k. Verordnungen und Gesetze vom Jahre 1740 bis 1780, die unter der Regierung der Regierung des Kaisers Joseph des II. theils noch ganz bestehen, theils zum Theile abgeändert sind, als eine Hilfs- und Ergänzungsbuch zu dem Handbuche aller unter der Regierung des Kaisers Josepha des II. für die k. k. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer chronologischen Ordnung 1–8, Wien 1786–1787*
- Joseph KROPATSCHEK (ed.), *Handbuch aller unter der Regierung des Kaisers Joseph des II. für die K. K. Erbländer ergangenen Verordnungen und Gesetze in einer Systematischen Verbindung, Wien 1785–1790 (1.–7. díl: 1780–1784; 8. a 9. díl: 1785; 10. a 11. díl: 1786; 12. díl a hlavní rejstřík: 1786; 13. a 14. díl: 1787; 15. a 16. díl: 1788; 17. a 18. díl: 1789)*
- Leopold des Zweyten Gesetze und Verordnungen für ... Erbländer, Wien 1791*
- Ignaz DE LUCA, *Politischer codex... der k. k. Staaten betreffenden Gesetze und Anordnungen, Wien 1789–1795*
- Ferdinand MAASS, *Der Josephinismus; Quellen zu seiner Geschichte in Osterreich 1760–1790; Amtliche Dokumente aus dem Haus-, Hof- und Staatsarchiv und dem Allgemeinen Verwaltungsarchiv in Wien sowie dem Archivio Segreto Vaticano in Rom, Bd. 3, Das Werk des Hofrats Heinke 1768–1790, Wien 1956*
- Ferdinand MAASS, *Der Josephinismus: Quellen zu seiner Geschichte in Osterreich 1760–1850: amtliche Dokumente aus dem Haus-, Hof- und Staatsarchiv und dem Allgemeinen Verwaltungsarchiv in Wien, Bd. 4, Der Spätjosephinismus 1790–1820, Wien 1957*
- Ludovico MURATORI, *O pravé křestianské pobožnosti, kniha Laminda Pryntanya aneb slovného muže Ludvíka Antonè Muratoria, ve wlaským jazyku sepsaná, nyní pak do cžeštiny přenesená, Praha 1778*
- František Martin PELCL, *Paměti, překlad Jan Pán, Praha 1956 (2. vydání)*
- Franz Martin PELZEL, *Kurzgefaßte Geschichte der Böhmen I–II, Prag 1774, 1779; později jako Geschichte der Böhmen I–II, Prag 1782, 1817*

- Jaroslav PROKEŠ, *Memoriály o hospodářském stavu Čech*, in: *Časopis pro dějiny venkova* XI (1924), s. 111–112 a XII (1925)
- Franz Anton RAAB, *Unterricht über die Verwandlung der Kais. und Königl. böhmischen Domainen in Bauerngüter...*, Wien 1777
- Franz Stephan RAUTENSTRAUCH, *Entwurf zur Einrichtung der General-Seminarien in den k. k. Erblanden*, Wien 1784
- Josef Anton RIEGGER, *Archiv der Geschichte und Statistik, insbesondere von Böhmen* 1–3, Dresden 1792, 1793, 1795
- František ROUBÍK, *Relace císaře Josefa II. o jeho cestě do Čech, Moravy a Slezska*, in: *Časopis pro dějiny venkova* XIII (1926), s. 102–118
- Joseph von SONNENFELS, *Grundsätze der Polizey, Handlung und Finanzwissenschaft* 1–3, (1: Polizeywissenschaft, 1765; 2: Handlungswissenschaft, 1769; 3: Finanzwissenschaft, 1776), Wien 1765–1776; zde citováno 6. vydání: Wien 1798
- JOSEPH VON SONNENFELS, *Grundsätze der Polizey*, ed. Werner Ogris, München 2003
- Joseph von SONNENFELS, *Über die Abschaffung der Tortur*, Zürich 1775
- Joseph von SONNENFELS, *Über die Liebe des Vaterlandes*, Wien 1771
- Johann Peter SÜSSMILCH, „L'Ordre divin“ (*Die göttliche Ordnung in den Veraendungen des menschlichen Geschlechts*). *Aux origines de la démographie. Traduction originale, avec des études et commentaires rassemblés par Jacqueline Hecht* I–III, Paris 1979
- Daniela TINKOVÁ (ed.), *Zrození občana: antologie dokumentů z Francouzské revoluce*, Praha 2015 (1. vydání)
- František Jan VAVÁK, *Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře milčického z let 1770–1810*, ed. Jindřic Skopec, kniha I. (1770–1786), Praha 1907–1910 a kniha II. (1787–1790), Praha 1912

LITERATURA

Slovníky a encyklopedie

seznam raabizačních vesnic: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_vesnic_v_%C4%8Cesku_zalo%C5%BEEen%C3%BDch_v_r%C3%A1mci_raabizace [cit. únor–březen 2020]

Syntézy, monografie a dílčí studie

- Marie BAHENSKÁ – Ivo CERMAN a kol, *Habsburkové: 1740–1918: vznikání občanské společnosti*, Praha 2016 (1. vydání)
- Heinz BARTA – Günther PALLAVER (eds.), *Karl Anton von Martini: Ein österreichischer Jurist, Rechtslehrer, Justiz- und Bildungsreformer im Dienste des Naturrechts* (= Recht und Kultur 4), Wien 2007
- Ondrej BASTL, *Formování „josefínských“ kněží a otázka generálních seminářů*, in: *Od barokní piety k interiorizaci víry? Problémy katolického osvětění*, in: *Historie–otázky–problémy* 1/2 (2009), s. 109–118

- Ondřej BASTL, *Rušení klášterů v Čechách a na Moravě za Josefa II.*, in: *Historická geografie* 28 (1995), s. 155–182
- Ondřej BASTL, *Spojení pražských měst v roce 1784: edice rukopisu č. 322*, Praha 2003 (1. vydání)
- Derek BEALES, *Europäische Klöster im Zeitalter der Revolution, 1650–1815*, Wien – Köln – Weimar 2008
- Derek Edward Dawson BEALES, *Joseph II.; I. In the Shadow of Maria Theresa*, Cambridge 1987; *II. Against the World*, Cambridge 2009
- František BEDNÁŘ, *Zápas moravských evangelíků o náboženskou svobodu v letech 1777–1781: prameny k dějinám tolerančního patentu*, Praha 1931
- Pavel BĚLINA, *Česká města v 18. století a osvícenské reformy*, Praha 1985
- Pavel BĚLINA – Jiří KAŠE – Jan P. KUČERA, *Velké dějiny zemí Koruny české X (1740–1792)*, Praha 2001
- Vojtěch BELLING a kol., *Suverenita panovníka, lidu a státu v moderní politické filosofii* (= *Acta Universitatis Purkynianae, Facultatis Philosophicae. Studia Philosophica* 15), Ústí n. Labem 2017 (1. vydání)
- Luigi BERLINGUER – Floriana COLAO (eds.), *La Leopoldina. Criminalità e giustizia nelle riforme del '700 europeo*, Milano 1990
- Jiří BERÁNEK, *Absolutismus a konstitucionalismus v Čechách doby Velké francouzské revoluce*, Praha 1989
- Karel BERÁNEK et al., *Dějiny Univerzity Karlovy II, 1622–1802*, Praha 1995
- Jean BÉRENGER, *Joseph II d'Autriche, serviteur de l'Etat*, Paris 2007
- Paul P. BERNARD, *Joseph II*, New York 1968
- Paul P. BERNARD, *The Limits of Enlightenment: Joseph II and the Law*, Urbana 1979
- Paul P. BERNARD, *From the Enlightenment to the Police State. The Public Life of Johann Anton Pergen*, Urbana – Chicago 1991
- Albrecht BEUTEL, *Kirchengeschichte im Zeitalter der Aufklärung*, Göttingen 2009
- Jeremy BLACK, *Evropa osmnáctého století*, Praha 2003 (1. vydání)
- Fritz BLAICH, *Die wirtschaftspolitische Tätigkeit der Kommission zur Bekämpfung der Hungersnot in Böhmen und Mähren (1771–1772)*, in: *Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte* 56/3 (1969), s. 299–331
- Timothy C. W. BLANNING, *Joseph II*, New York 1994
- Jean-Paul BLED, *Marie-Thérèse d'Autriche*, Paris 2001; česky jako *Marie Terezie, zakladatelka moderního státu*, Praha 2013
- François BLUCHE, *Le despotisme éclairé: Nouvelle éd. revue et augmentée*, Paris 1985
- Ernst Wolfgang BÖCKENFÖRDE, *Die Entstehung des Staates als Vorgang der Säkularisation*, Frankfurt am Main 2006
- Sixtus BOLOM-KOTARI, *Evangelík. Příklad Řehoře Jakubce*, in: *Člověk na Moravě ve druhé polovině 18. století*, Brno 2008, s. 117–135
- Sixtus BOLOM-KOTARI, *Každodenní život městských protestantských komunit*, Praha 2014
- Sixtus BOLOM-KOTARI, *Svoboda svědomí. Superintendent Michael Blažek a protestantská společnost pozdního osvícenství*, Brno 2016

- Pierre BOURDIEU, *Esprit d'Etat. Genèse et structure du champ bureaucratique*, in: Actes de la Recherche en Sciences Sociales 96–97 (1993), s. 49–62
- Pierre BOURDIEU, *De la Maison du Roi à la Raison d'Etat. Un modèle de la genèse du champ bureaucratique*, in: Actes de la Recherche en Sciences Sociales 118 (1997), s. 55–68
- Pierre BOURDIEU, *Sur l'État. Cours au Collège de France 1989–1992*, Paris 2012
- Pierre BOURDIEU, *Teorie jednání*, Praha 1998
- Erik BOUZA – Jaroslav METELKA (eds.): *Povstání poddanského lidu v severovýchodních Čechách*, Hradec Králové 1975
- Vincenc BRANDL, *Život Josefa Dobrovského (1883)*, Praha 2003
- Rudolf BRÁZDIL – Hubert VALÁŠEK – Jörg LUTERBACHER – Jarmila MACKOVÁ, *Die Hungerjahre 1770–1772 in den böhmischen Ländern. Verlauf, meteorologische Ursachen und Auswirkungen*, in: Österreichische Zeitschrift für Geschichtswissenschaften 12/2 (2001), s. 44–78
- Frank T. BRECHKA, *Gerard van Swieten and his World 1700–1772* (= International Archives of the History of Ideas 36), Den Haag 1970
- Margarete BUQUOY, *Hrabě Jan Buquoy, sociální reformátor doby osvícenství: výstava u příležitosti 220. výročí reformy chudinského zřízení v Habsburské monarchii podle novohradského vzoru v klášteře servitů v Nových Hradech, 17. dubna – 30. září 2004*, Feldkirchen – Westerham 2004
- Pavla BURDOVÁ et al., *Tereziánský katastr český III. Dominikál*, Praha 1970
- Aldo Andrea CASSI, *Il „bravo funzionario“ asburgico tra Absolutismus e Aufklärung. Il pensiero e l'opera di Karl Anton von Martini (1726–1799)*, Milano 1999
- Yves CARTUYVELS, *D'où vient le code pénal? Une approche généalogique des premiers codes pénaux absolutistes au XVIIIe siècle*, Montréal – Ottawa – Paris – Bruxelles 1999
- Ernst CASSIRER, *La philosophie des Lumières (Die Philosophie der Aufklärung)*, Tübingen 1932; zde použit francouzský překlad Philippa Quilleta, Paris 1970
- Mario A. CATTANEO, *Illuminismo e legislazione penale*, Milano 1993
- Mario A. CATTANEO, *Secolarizzazione e diritto penale*, Napoli 1990
- Ivo CERMAN, *Aufgeklärtes Ständetum? Die Verfassungsdiskussion in Böhmen 1790/1791*, in: Roland GEHRKE (ed.), *Aufbrüche in die Moderne. Frühparlamentarismus zwischen altständischer Ordnung und monarchischem Konstitutionalismus 1750–1850* (= Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte 12), Köln – Weimar – Wien 2005, s. 179–205
- Ivo CERMAN, *Chotkové: příběh úřednické šlechty*, Praha 2008 (1. vydání)
- Ivo CERMAN, *Konkurz na profesuru přirozeného práva r. 1758*, in: AUC HUCP 2020, t. LX, Fasc. 2, s. 11–22
- Ivo CERMAN, *Šlechtická kultura v 18. století: filozofové, mystici, politici*, Praha 2011 (1. vydání)
- Ivo CERMAN, *Tereziánská legenda: vývoj obrazu Marie Terezie v historických životopisech*, in: Společnost v zemích habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526–1740), České Budějovice 2006, s. 149–166
- Ivo CERMAN – Jaroslav DIBELKA, *Na začátku bylo bezpráví? Právní postavení „nevolníků“*, in: Marie BAHENSKÁ – Ivo CERMAN a kol., *Habsburkové: 1740–1918: vznikání občanské společnosti*, Praha 2016, s. 49–65

- Ivo CERMÁN – Michal KONEČNÝ, *Tváře osvícenství*, Praha 2021
- Markus CERMÁN – Eduard MAUR, *Proměny vesnických sociálních struktur v Čechách, 1650–1750*, in: ČČH 98 (2000), s. 737–773
- Iveta CERMANOVÁ, *Official Discussions about the Toleration of Jews in Bohemia: On the Circumstances Surrounding the Issuance of the so-called Edict of Toleration in 1781*, in: *Judaica Bohemiae* LV/1 (2020), s. 5–57
- Iveta CERMANOVÁ, *Protizidovské bouře v Praze roku 1744. (Židovský a křesťanský pohled)*, in: Iveta CERMANOVÁ, *Židovská ročenka*, Praha 2006–2007 [vyd. 2006], s. 47–62
- František CINEK, *K národnímu probuzení moravského dorostu kněžského (1778–1870)*, Olomouc 1934
- Jaroslav ČECHURA, *Člověčenství*, in: *Právněhistorické studie* 33, Praha 1993, s. 45
- Jaromír ČELAKOVSKÝ, *O účasti právníků a stavů ze zemí českých ke kodifikaci občanského práva rakouského*, Praha 1912
- Václav ČERNÝ, *Dělení pastvin v zemích českých v l. 1768–1848*, in: *Časopis pro dějiny venkova* XI (1924), s. 213–227 a XII (1925), s. 25–46 a 287–325
- Václav ČERNÝ, *Pozemková reforma v XVIII. stol.*, in: *Časopis pro dějiny venkova* XIV–XV (1927–1928); později knižně jako Václav ČERNÝ, *Pozemková reforma v 18. stol.*, Praha 1928
- Zuzana ČEVELOVÁ, *Katolicismus kolem roku 1800. Římskokatolický kněz jako příslušník jedné sociální vrstvy, podoby pastorače a její dopad*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 314–322
- Kamil ČINÁTL, *Katolické osvícenství a koncept pastorální teologie*, in: *Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny* 2 (2000), s. 28–39
- Ivana ČORNEJOVÁ, *Tovaryšstvo Ježíšovo: jezuité v Čechách*, Praha 2002 (2. vydání)
- Jiří DAVID, *Mezi tradicí a realitou. Šlechtický zemský soud na tereziánské Moravě – agenda a složení stavovské instituce v posledních dekádách její existence (1740–1783)*, in: *Cornova* 8–1 (2018), s. 21–52
- Arnošt DENIS, *Čechy po Bílé hoře I.*, Praha 1905
- Jan DRÁBEK, *Moravský generální seminář: 1784–1790*, Loštice 1946
- Hanne EGGHARDT, *Maria Theresias Männer: ihre Lieben, ihre Ratgeber und die Stützen ihres Throns*, Wien 2015
- Christian EHALT – Jean MONDOT (eds.): *Was blieb vom Josephinismus?*, Innsbruck 2010
- Norbert ELIAS, *K sociogenezi státu*, in: Norbert ELIAS, *O procesu civilizace II*, Praha 2007, s. 107–234
- Christian D'ELVERT, *Geschichte des Bücher- und Steindruckes, des Buchhandels, der Bücher-Censur und der periodischen Literatur, so wie Nachträge zur Geschichte der historischen Literatur in Mähren und in Oesterreichisch-Schlesien*, Brünn 1854
- Monika ENENKLOVÁ, „*Jinak než spálením podezřelých těl nelze.*“ *Případové studie k interpretaci posmrtné magie na moravsko-slezském pomezí*, disertační práce, Historický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Brno 2021
- François (Ferencz) FEJTÖ, *Joseph II, un Habsbourg révolutionnaire*, Paris 1982

- François (Ferencz) FEJTÖ, *Un Habsbourg révolutionnaire, Joseph II, portrait d'un despote éclairé*, Paris 1953
- Josef FIALA – Martina NOVÁKOVÁ, *Moravský osvícenec Josef Vratislav Monse*, Olomouc 2003
- Franz Leander FILLAFER – Thomas WALLNIG, *Josephinismus zwischen den Regimen: Eduard Winter, Fritz Valjavec und die zentraleuropäischen Historiographien im 20. Jahrhundert*, Wien – Köln – Weimar 2016
- Franz Leander FILLAFER, *Aufklärung habsburgisch. Staatsbildung, Wissenskultur und Geschichtspolitik in Zentraleuropa 1750–1850*, Wien 2020
- Vilém FLAJŠHANS, *Některé podrobnosti o Josefu Dobrovském*, in: *Osvěta* 28 (1898), s. 14–24
- Jean-Louis FLANDRIN, *Familles. Parenté, maison, sexualité dans l'ancienne société*, Paris 1984
- Michel FOUCAULT, *Co je osvícenství?*, in: *Filosofický časopis* 41/3 (1993), s. 363–379
- Michel FOUCAULT, *Naissance de la clinique*, Paris 1963; česky *Zrození kliniky*, Červený Kostelec 2010
- Michel FOUCAULT, *La politique de la santé au XVIIIe siècle* (text původně vyšel v *Machines à guérir. Aux origines de l'hôpital moderne*, Paris 1976), in: *Dits et écrits III (1976–1979)*, eds. F. Ewald – A. Fontana, Paris 1994, č. 168, s. 13–27
- Michel FOUCAULT, „Naissance de la biopolitique“, in: Michel FOUCAULT, *Dits et écrits III (1976–1979)*, eds. F. Ewald – A. Fontana, Paris 1994, č. 274, s. 818–821
- Josef FRAIS, *Reformy Marie Terezie a Josefa II.: (nejen v českých a moravských zemích)*, Třebíč 2005 (1. vydání)
- Gustav FRANK, *Das Toleranzpatent des Kaisers Joseph II.*, Wien 1882
- Marcel GARAUD – Romuald SZRAMKIEWICZ, *La Révolution Française et la famille*, Paris 1978
- Peter GAY, *The Enlightenment: An Interpretation*; I díl *The Rise of Modern Paganism*, New York 1966 a II. díl *The Science of Freedom*, New York 1969
- Dan GAWRECKI a kol., *Dějiny Českého Slezska 1740–2000*, Opava 2003
- Martin GAŽI – Jarmila HANSOVÁ, „Držím se ve zlatém středu“. *Zlatokorunský opat Bohumír Bylanský a jeho svět*, in: *Kláster Zlatá Koruna. Dějiny – památky – lidé*, České Budějovice 2007, s. 439–474
- Martin GAŽI – Šárka BELŠÍKOVÁ – Jarmila HANSOVÁ, *Opat Bylanský a obrazy zlatokorunské školy: osvícenství zdola v okrsku světa*, České Budějovice 2013
- Martin GAŽI, *Osvícenství „zdola“ a kláštery v českých zemích tereziánské a josefínské doby*, in: Marie BAHENSKÁ – Ivo CERMAN a kol., *Habsburkové: 1740–1918: vznikání občanské společnosti*, Praha 2016, s. 159–161
- Martin GAŽI, *Osvícený praktik, nebo prelát tmář? Zlatokorunský opat Bohumír Bylanský v intelektuálním panoramatu druhé poloviny 18. století*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 278–300
- Heide GERSTENBERGER, *Impersonal Power. History and Theory of the Bourgeois State*, Leiden 2007
- Josef GERYK, *Osvícenské právnictví – základ novodobého práva*, Brno 2008

- Wolfgang GRASSL, *Amand Schindler (1742–1782): An Advocate of Free Trade in the Bohemian Enlightenment*, in: *History of Economic Ideas*, 19/3, Pisa – Roma 2011, s. 19–39
- Martina O. GREČENKOVÁ, *Cestování Josefa II. – osvícenská proměna*, in: Jiří HRBEK a kol., *Panovnický majestát: Habsburkové jako čeští králové v 17. a 18. století*, Praha 2021 (1. vydání), s. 430–447
- Josef GRUBER, *Josef Ignác Buček, první učitel národního hospodářství na pražské univerzitě*, in: *Obzor národohospodářský* XXIX (1924), s. 65–72 a 111–116
- Karl GRÜNBERG, *Franz Anton von Blanc: ein Sozialpolitiker der thesesianisch-josephinischen Zeit*, in: *Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reich* 35/3 (1911), s. 119–202
- Karl GUTKAS, *Kaiser Joseph II. Eine Biographie*, Wien – Darmstadt 1989
- Martina HALÍŘOVÁ, *Sociální patologie a ochrana dětství v Čechách od dob osvícenství do roku 1914: disciplinace jako součást ochrany dětství*, Pardubice 2012
- Norman HAMPSON, *The Enlightenment*, London 1968 a reprinty 1990, 1991, 2005
- Norman HAMPSON, *The First European Revolution 1776–1815*, London 1969
- Josef HANZAL, *Ferdinand Kindermann (1740–1801): školský reformátor a osvícenský duchovní*, Kostelní Vydří 1998
- Josef HANZAL, *Nižší školy v Čechách v 17. a 18. století*, in: *Muzejní a vlastivědná práce* 10, 1972, s. 152–170
- Josef HANZAL, *Normální škola v Praze a učitelské vzdělání 1775–1800*, in: *Škola a město. Sborník příspěvků z konference (= Documenta Pragensia XI)*, Praha 1993, s. 143–144
- Josef HANZAL, *Rozvoj nižšího školství na konci 18. století*, in: *AUC HUCP VII, Fasc.1, 7/1966*, s. 93–117
- Josef HAUBELT, *České osvícenství*, Praha 1986; nové vyd. Praha 2006
- Josef HAUBELT, *Zrušení nevolnictví, významná událost v dějinách našeho lidu [k dvoustému výročí zrušení nevolnictví]*, Praha 1981.
- Lucie HAVLÍČKOVÁ, *Jihlavští erbovní měšťané v době vlády Maxmiliána II. a Rudolfa II.*, diplomová práce, Katedra archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2019
- Jan HAVRÁNEK et al., *Dějiny Univerzity Karlovy III, 1802–1918*, Praha 1997
- Paul HAZARD, *La crise de la conscience européenne (1680–1715)*, Paris 1934
- Michael HEBEIS, *Karl Anton von Martini (1726–1800): Leben und Werk (= Rechts-historische Reihe 153)*, Frankfurt am Main 1996
- Louise HECHT, *Moderní dějiny českých Židů*, Olomouc 2013
- Louise HECHT, *Teaching Haskalah – Haskalah and Teaching: Jewish Education in the Czech Lands (A Power Play)*, in: Louise HECHT (ed.), *Jewish Enlightenment in the Czech Lands, Jewish Culture and History* 13, 2–3 (2012), 93–107
- Iva HEROLDOVÁ, *Vesnická poddanská rodina v Čechách před vydáním patentu o zrušení nevolnictví a po něm*, in: *Český lid* 68/3 (1981), s. 156–168
- Franz HERRE, *Maria Theresia, die große Habsburgerin*, München 2004; česky jako *Marie Terezie, velká žena na habsburském trůně*, Praha 2004

- Joseph Alexander von HELFERT, *Die österreichische Volksschule: Geschichte, System, Statistik 1: Die Gründung der österreichischen Volksschule durch Maria Theresia*, Prag 1860
- Pavel HIML, *Agentury osvícenského blaha. „Francouzské“ souvislosti reformy policie v habsburské monarchii v druhé polovině 18. století*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 55–75
- Pavel HIML, *Pozorovat, popsat, stvořit: osvícenská policie a moderní stát 1770–1820*, Praha 2019
- Pavel HIML, *Svoboda od státu i skrze něj: nad náčrtem liberálně–konzervativní koncepce moderních dějin českých zemí*, in: *Dějiny – teorie – kritika* 15/2 (2018), s. 277–292
- Milan HLAVAČKA, *Karel Albrecht. Příběh druhého zimního krále*, Praha 1997
- Milan HLAVAČKA, „*Odkud se bere všechna ta nenávisť? Byrokratizovaná komunikace k osvícenské době a její rozporné vyznění*“, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 222–235
- Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Eva ROZSÍVALOVÁ, *Studium a přednášky na lékařské fakultě pražské univerzity v letech 1690–1848*, Praha 1984
- Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Petr SVOBODNÝ, *Pražské špitály a nemocnice*, Praha 1999
- Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2007 (2. vydání)
- Tomáš HLOBIL, *Výuka dobrého vkusu jako státní zájem: počátky pražské univerzitní estetiky ve středoevropských souvislostech 1763–1805*, Praha 2011
- Karl Ferdinand HOCK – Herrmann Ignaz BIDERMANN, *Der österreichische Staatsrath (1760–1848): eine geschichtliche Studie vorbereitet und begonnen*, Wien 1879
- Hugo HÖGEL, *Geschichte des österreichischen Strafrechtes*, Wien 1804
- Michael HOCHEDLINGER, *Austria's Wars of Emergence: War, State and Society in the Habsburg monarchy, 1683–1797*, Oxfordshire 2013
- Michael HOCHEDLINGER – Petr MAŤA – Thomas WINKELBAUER (eds.), *Verwaltungsgeschichte der Habsburgermonarchie in der Frühen Neuzeit 1: Hof und Dynastie, Kaiser und Reich, Zentralverwaltungen, Kriegswesen und landesfürstliches Finanzwesen*, Wien 2019
- Zdeněk HOJDA – Roman PRAHL (eds.), *Mezi časy. Kultura a umění v českých zemích kolem r. 1800*, Praha 2000
- Stanislav HOLUBEC, *Minulost, přítomnost a budoucnost sociálního státu*, in: J. Šubrt (ed.), *Soudobá sociologie III – Diagnózy soudobých společností*, Praha 2008, s. 142–161
- Jan HORSKÝ, „*I proto, že jsem nekopal roli srdce svého*“. *Příspěvek k problematice sebetematizace u českých tajných nekatolíků v 18. století*, in: *Dějiny – teorie – kritika* 1 (2006), s. 49–71
- Karel HOSTAŠ, *Kobylky na Klatovsku a Plzeňsku*, in: *Časopis pro dějiny venkova* XI/3 (1924), s. 230–232

- Emil HRADECKÝ, *Tereziánský katastr. Rozbor fondu*, in: Sborník archivních prací 8 (1958), s. 105–135
- Jiří HRBEK, *Evropa a absolutismus v 17. a 18. století (1648–1789)*, Praha 2012 (1. vydání)
- Jiří HRBEK, *Mezi Bohem a přirozeným právem. Příspěvek k legitimizaci osvícenského panovníka v politické teorii 18. století*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 32–54
- Jiří HRBEK, a kol., *Panovnický majestát: Habsburkové jako čeští králové v 17. a 18. století*, Praha 2021 (1. vydání)
- Ferdinand HREJSA (ed.), *Jan Végħ: k 150letému výročí tolerance*, Praha 1930
- Miroslav HROCH, *Na prahu národní existence: touha a skutečnost*, Praha 1999
- Isabelle HULL, *Sex, Marriage And Civil Society in Germany, 1750–1815*, Oxford 1995
- Josef HURSKÝ, *Vývoj dopravního a poštovního spojení Prahy s českými městy do začátku 19. století*, in: *Historická geografie* 14/15 (1976), s. 619–641
- Eva HYNDRÁKOVÁ, *Mikuláš Adaukt Voigt a česká historická věda na konci 18. století*, disertační práce, Ústav českých dějin FF UK, Praha 2012
- Aleš CHALUPA, *Venkovské obyvatelstvo v Čechách v tereziánských katastrech (1700–1750)*, in: Sborník Národního muzea 23 (1969), č. 4–5
- Aleš CHALUPA et al., *Tereziánský katastr. Rustikál I–II*, Praha 1964–1966
- Jan CHROUST, *K robotní abolicí na Moravě v letech 1777–1789*, in: *Časopis Matice moravské* 88 (1969) s. 233–257
- Ulrich IM HOF, *Evropa a osvícenství*, překlad Alexej Kusák, Praha 2001
- Martin JAVOR, *Slobodomurárske hnutie v českých krajinách a v Uhorsku v 18. století*, Prešov 2009
- Zdeněk JINDRA – Ivan JAKUBEC, *Hospodářský vzestup českých zemí od poloviny 18. století do konce monarchie*, Praha 2016
- Jiří JIRÁSEK, *Moravská hospodářská společnost do roku 1811*, in: *Brno v minulosti a dnes* 5, Brno 1963, s. 91–113
- Jiří JIRÁSEK, *Slezská hospodářská společnost*, in: *Slezský sborník* 62 (1964), s. 504–510
- Josef JOHANIDES – František Martin PELCL, *František Martin Pelcl*, Praha 1981
- Markéta KABELKOVÁ, *Duchovní hudba v Praze koncem 18. století – nový bohoslužebný pořádek pro Prahu z roku 1784*, in: Hana SVATOŠOVÁ (ed.), *Praha Mozartova: kulturní a společenský život v Praze 1780–1800: publikace k výstavě, Clam–Gallasův palác 21. listopadu 2006–28. ledna 2007*, Praha 2006 (1. vydání), s. 127–137
- Jan KALENDA, *Moderní teorie formování evropských států: čtyři teoretické tradice* *Moderní teorie formování evropských států: čtyři teoretické tradice*, in: *Historická sociologie* 2 (2011), s. 19–36
- Jan KALENDA, *Vývoj evropských států podle Perryho Andersona*, in: *ANTROPOWEBZIN* 2 (2010), s. 86–94
- Josef KALOUSEK, *České státní právo*, Praha 1892 (2. doplněné vydání), s. 488

- Immanuel KANT, *Odpověď na otázku: Co je to osvícenství?*, in: *Filosofický časopis* 41/3 (1993), s. 381–387
- Karel KAZBUNDA, *Stolice dějin na pražské universitě: Od obnovení stolice dějin do rozdělení university (1746–1882)* 1, Praha 1964
- Josef KAZIMOUR, *K dějinám dělení velkostatků v 18. stol.*, Praha 1921
- Othmar KEEL, *L'avènement de la médecine clinique et moderne en Europe 1750–1815*, Montréal 2002
- Ruth KESTENBERG-GLADSTEIN, *Die Geschichte der Juden in den böhmischen Ländern: Das Zeitalter der Aufklärung, 1780–1830*, Tübingen 1939
- Vladimír KINDL, *Kdy byl vytištěn český překlad zákoníku Marie Terezie?*, in: *Právněhistorické studie* 39, Praha 2007, s. 355–358
- Jiří KLABOUCH, *Manželství a rodina v minulosti*, Praha 1962 (1. vydání)
- Jiří KLABOUCH, *Osvícenské právní nauky v českých zemích*, Praha 1958
- Arnošt KLÍMA, *Manufakturní období v Čechách*, Praha 1955 (1. vydání)
- Vojtěch KLÍMA, *Poštovní síť na Moravě v letech 1743–1790*, in: *Cornova* 7–2 (2017), s. 85–97
- Grete KLINGENSTEIN, *Der Aufstieg des Hauses Kounic. Studien zur Herkunft und Bildung des Staatskanzlers Wenzel Anton*, Göttingen 1975 (nové vydání vyšlo v roce 1997)
- Grete KLINGENSTEIN – Hanna BEGUSCH – Marlies RAFFLER – Franz A. J. SZABO (eds.), *Staatskanzler Wenzel Anton von Kounic–Rietberg: 1711–1794. Neue Perspektiven zu Politik und Kultur der europäischen Aufklärung*, Graz – Esztergom – Paris – New York 1996
- Harm KLUETING (ed.), *Katholische Aufklärung*, Hamburg 1993
- Michal KNEBLÍK, „Disciplinace“ lidových vrstev, reforma elementárního školství a vzdělávací literatura v jazykově českém prostředí 1774–1805, diplomová práce, Ústav českých dějin FF UK Praha, 2009, s. 29
- Josef KOČÍ, *České národní obrození*, Praha 1978 (1. vydání)
- Josef KOČÍ, *Národní obrození – nový nástup lidových sil*, Praha 1952
- Josef KOČÍ, *Naše národní obrození*, Praha 1960
- Josef KOČÍ, *Patent o zrušení nevolnictví v českých zemích*, in: *Československý časopis historický* 17/1 (1969), s. 69–108
- Josef KOLLMANN, *Abolice a relice roboty (1789–1798)*, in: *Sborník archivních prací* 58/1 (2008), s. 3–101
- Josef KOLLMANN, *Politické probuzení českých stavů (sněm 1790–1792)*, in: *Sborník archivních prací* 56/2 (2006), s. 251–344
- Michal KONEČNÝ, „Civilní architektura“ ve službách státu. Teoretická východiska, instituce, styl a tvůrci na Moravě 1750–1840, disertační práce, Masarykova univerzita v Brně 2014
- Michal KONEČNÝ, *Výuka inženýrských věd na stavovských akademiích v Praze, Vídni a Olomouci v 18. století*, in: *Cornova* 5–1 (2015), s. 65–84
- László KONTLER – Per Pippin ASPAAS, *Maximilian Hell (1720–92) and the Ends of Jesuit Science in Enlightenment Europe*, Leiden – Boston 2019
- Irena KORBELÁŘOVÁ – Rudolf ŽÁČEK – Milan ŠMERDA, *Slezská společnost v období pozdního baroka a nástupu osvícenství: (na příkladu Těšínska)*, Opava 2002

- Ivo KOŘÁN, *Židovská sekta na Bydžovsku v polovině 18. století*, in: ČČH 96/1 (1998), s. 72–101
- Ivo KOŘÁN, *Novobydžovská židovská sekta od tereziánských poprav k josefínským deportacím*, in: *Východočeská duchovní a slovesná kultura v 18. století: sborník příspěvků ze symposia konaného 27.–29.5.1999 v Rychnově nad Kněžnou, Boskovice 1999*, s. 372–382
- Reinhart KOSELLECK – Hans BOLDT – Werner CONZE – Diethelm KLIPPEL, *Staat und Souverainität*, in: Otto BRUNNER – Werner CONZE – Reinhart KOSELLECK (eds.), *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland* 6, Stuttgart 1990, s. 1–154
- Antonín KOSTLÁN, *Prosazování myšlenky akademie věd v českých zemích raného novověku, 16.–18. století*, in: *Bohemia docta. K historickým kořenům vědy v českých zemích*, Praha 2010, s. 33–57
- Elisabeth KOVÁCS (ed.), *Katholische Aufklärung und Josephinism. Neue Forschungen und Fragestellungen*, Wien 1979
- Eva KOWALSKÁ, *Zabudnutý pokus o reformu ľudových škôl. K aktivite K. A. Fürstenberga v oblasti ľudového školstva*, in: *Škola a město: sborník příspěvků z konference „Škola a město“ konané ve dnech 5.–6. října 1992, Praha 1993 [vyd. 1994] s. 135–140*
- Ulrich KRIMER, *Johann Ignaz Felbiger. Leben und Werk*, Freiburg im Breisgau 1966
- Jiří KROUPA, *Alchymie štěstí: pozdní osvícenství a moravská společnost 1770–1810*, Brno 2006 (2., rozš. a upr. vyd.)
- Karel KUČA, *Odras architektury 19. a 20. století ve vesnickém stavitelství Pocidliní (Chlumecko a Novobydžovsko)*, in: *Národopisné aktuality* 25/4 (1988), s. 245–260
- Jiří KUDĚLA, *Zavádění Raabova robotně aboličního systému na panství Starého Města pražského*, in: *Seminář a jeho hosté*, Praha 1992, s. 263–270
- Hedvika KUCHAROVÁ – Zdeněk R. NEŠPOR, *Pastor bonus, seu idea (semper) reformanda. Vzdělávání a výchova kléru pro působení ve farní správě v českých zemích v 18. a na počátku 19. století*, in: *Český časopis historický* 2 (2007), s. 351–392
- František KUTNAR, *Cesta selského lidu k svobodě*, Praha 1948
- František KUTNAR, *M. A. Voigt, profil historika a vlastence*, in: František KUTNAR – Magdaléna POKORNÁ – Zdeněk BENEŠ (eds.), *O dějinách, lidu a lidech*, Červený Kostelec 2019, s. 255–269
- František KUTNAR, *Malé dějiny brambor*, Pelhřimov 2005 (2., přeprac. a rozš. vyd.)
- František KUTNAR – Magdaléna POKORNÁ – Zdeněk BENEŠ (eds.), *O dějinách, lidu a lidech*, Červený Kostelec 2019
- František KUTNAR, *Obrozenské vlastenectví a nacionalismus*, Praha 2003
- František KUTNAR, *Poddanství a robota v názorech českých osvícenců*, in: *AUC Philosophica et Historica* 3 (1962), s. 7–36
- František KUTNAR, *Příspěvky k dějinám selského povstání r. 1775*, in: *Časopis Společnosti přátel starožitností* 62 (1954), s. 168–178
- František KUTNAR, *Reakce státu v Čechách na Velkou revoluci francouzskou*, in: *Český časopis historický* 43/2, 3–4 (1937), s. 323–342; 520–542

- František KUTNAR, *Sociálně myšlenková tvářnost obrozenského lidu*, Praha 1948
- František KUTNAR, *Život a dílo Ignáce Cornovy*, in: *Český časopis historický* 36 (1930), s. 327–350, s. 491–519; zde citováno dle nové edice František KUTNAR – Magdaléna POKORNÁ – Zdeněk BENEŠ (eds.), *O dějinách, lidu a li-dech*, Červený Kostelec 2019, s. 199–254
- Ernst KWIATKOWSKI, *Die Constitutio Criminalis Theresiana, Ein Beitrag zur Theresianischen Reich und Rechts Geschichte*, Innsbruck 1903
- Karen LAMBRECHT, „Die nötige Erziehung in der Religion und in den bürgerlichen Pflichten“: *Die katholischen Reformbemühungen Johann Ignaz von Felbigers und Karl Egon von Fürstenbergs*, in: *Konfessionelle Pluralität als Herausforderung. Koexistenz und Konflikt im Spätmittelalter und Früher Neuzeit*. Winfried Eberhard zum 65. Geburtstag, Leipzig 2006, s. 575–601
- Milena LENDEROVÁ – Karel RÝDL, *Radostné dětství?: dítě v Čechách devatenáctého století*, Praha 2006, s. 194–196
- Milena LENDEROVÁ – Hana DOUŠOVÁ – Tomáš JIRÁNEK, *Dějiny každodennosti „dlouhého“ 19. století*, I. díl (Dějiny hmotné kultury), Pardubice 2001 (1. vydání)
- Erna LESKY – Adam WANDRUSZKA (eds.): *Gerard van Swieten und seine Zeit*, in: *Internationales Symposium veranst. von d. Univ. Wien im Inst. für Geschichte d. Med*, 8.–10. Mai 1972
- Jan LHOTÁK, *Mezi dvěma decenálními recesy. K daňové politice Marie Terezie v Čechách v letech 1748–1775*, in: *Cornova* 7/2 (2017), s. 53–65
- Jan LHOTÁK, *Slasti a strasti kontribučního úředníka. Vymezení a socio-ekonomická pozice daňových výběřčích v 18. a první polovině 19. století*, in: *Folia Historica Bohemica* 34/1 (2019), s. 23–77
- Tereza LIEPOLDOVÁ, *Mrtvolý a ohledači. Případ faráře Hayneho a vyšetřování sebevražd na Litoměřicku v 1. polovině 19. století*, in: *Cornova* 8/2 (2018), s. 83–101
- Radek LIPOVSKI, *Parcelace panských dvorů na hukvaldském panství na přelomu 18. a 19. století*, in: *Časopis Matice Moravské* CXL/1 (2021), s. 65–91
- Georg LOESCHE, *Von der Duldung zur Gleichberechtigung. Archivalische Beiträge zur Geschichte des Protestantismus in Österreich 1781–1861: Zur 50jährigen Erinnerung an das Protestantenpatent*, Wien 1911
- Jan Milič LOCHMAN, *Náboženské myšlení českého obrození: kořeny a počátky*, Praha 1952
- Jaroslav LORMAN, *Láska je pramenem vši ctnosti – Ověření konceptu autonomní morálky v díle Augustina Zippeho*, rigorózní práce, KTF UK 2008
- Jaroslav LORMAN, *Rozum osvícený vírou – Poznámky k problematickému vztahu rozumu a zjevení na příkladech textů Johanna Augustina Zippeho a dalších soudobých morálních teologů*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 252–270
- Jaroslav LORMAN, *Morálně-teologický koncept Augustina Zippeho (1746/7–1816), morálního teologa na přelomu epoch*, in: *Studia theologica* 35 (2009), s. 25–41
- Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství (= Historie. Otázky. Problémy. Studie ÚČD FF UK)*, Praha 2008

- Ferdinand MAASS, *Der Frühjosephinismus*, Wien 1969
- Ondřej MACEK, *Po vzoru Berojských: život i víra českých a moravských evangelíků v předtoleranční a toleranční době*, Praha 2008
- Marcello T. MAESTRO, *Cesare Beccaria e le origini della riforma penale*, Milano 1977
- Jana MACHAČOVÁ – Jiří MATĚJČEK, *Nástin sociálního vývoje českých zemí 1781–1914*, Praha 2010 (2. vydání)
- Milan MACHOVEC – Václava FLAIŠMANOVÁ (ed.), *Josef Dobrovský: (studie s ukázkami z díla)*, Praha 2004 (2. vydání)
- Jiří MALÍŘ – Milan ŘEPA, *Dějiny Moravy. Díl 3/2, Morava na cestě k občanské společnosti*, Brno 2018
- Karel MALÝ, *Poznámky k obecné části zákoníku Marie Terezie Constitutio Criminalis Theresiana*, in: *Právněhistorické studie* 47/1 (2017), s. 44–61
- Tomáš Garrigue MASARYK, *Česká otázka (1892). Naše nynější krize. Jan Hus*, Praha 2000
- Tomáš Garrigue MASARYK, *Jan Hus. Naše obrození a naše reformace*, Praha 1990 (1. vydání)
- Ilona MATEJKO-PETERKA a kol., *Země a její pán: struktury vlády a její projevy na území Rakouského Slezska do konce první světové války*, Opava 2014
- Petr MAŤA, *Český zemský sněm v pobělohorské době (1620–1740). Relikt stavovského státu nebo nástroj absolutistické vlády?*, in: *Sejm czeski od czasów najdawniejszych do 1913 roku*, Opole 2000, s. 49–67
- Eduard MAUR, *12. 5. 1743 – korunovace na usmířenou: Marie Terezie*, Praha 2003
- Eduard MAUR, *Karl Egon I. als Oberstburggraf in Prag*, in: *Die Fürstenberger. 800 Jahre Herrschaft und Kultur in Mitteleuropa*, Schloss Weitra 1994, s. 290–296
- Eduard MAUR, *Osobnost a vláda Marie Terezie v dílech českých historiků (do roku 1939)*, in: *Cornova* 7/2 (2017), s. 7–29
- Eduard MAUR, *Sociální aktivita českých poddaných za války o dědictví rakouské*, in: *AUC–Philosophica et Historica* 3 (1969), s. 35–69
- Ellen MEIKINS WOOD, *Modernity, Postmodernity and Capitalism*, in: *Monthly Review*, Vol. 48, No. 3: July–August 1996, s. 21–39; též in: *Review of International Political Economy*. Vol. 4, No. 3: The Direction of Contemporary Capitalism (Autumn, 1997), s. 539–560
- Ellen MEIKINS WOOD, *The Origin of Capitalism: A Longer View*, London 2017
- Eva MELMUKOVÁ, *Patent zvaný toleranční (= Kolumbus)*, Praha 1999; nové, rozšířené vydání Neratovice 2013
- James Van Horn MELTON, *Absolutism and the Eighteenth-century Origins of Compulsory Schooling in Prussia and Austria*, Cambridge 1988
- Bedřich MENDEL, *Z novějších dějiny agrárních (1789–1848)*, in: *Časopis pro dějiny venkova* VI (1919), s. 30–36, 95–105, 145–156; *Časopis pro dějiny venkova* VII (1920), s. 156–166
- Jiří MIKULEC, *Poddanská otázka v barokních Čechách*, Praha 1993
- Paul von MITROFANOV, *Joseph II. Seine Politische und Kulturelle Tätigkeit*, překlad z ruského vydání z roku 1907 V. von Demelic, Vídeň, 1910

- Caren MÖLLER, *Die Gesundheit im Dienste der Staatsraison. Zur Theorie der Medizinalpolizei im 18. und 19. Jahrhundert*, Paderborn – Frankfurt am Main 2004
- Jean MORANGE – Jean-François CHASSAING, *Le mouvement de réforme de l'enseignement en France (1760–1798)*, Paris 1974
- Johannes MÜHLSTEIGER, *Der Geist des josephinischen Eherechts*, Wien – München 1967
- Jan NĚMEČEK, *Jakub Jan Ryba: život a dílo*, Praha 1963
- Jan NĚMEČEK, *Nástin české hudby XVIII. století*, Praha 1955
- Jan NĚMEČEK (ed.), *Školní deníky Jakuba Jana Ryby*, Praha 1957
- Ludmila NESLÁDKOVÁ, *Obyvatelstvo střední Moravy od třicetileté války do poloviny 19. století*, in: Sborník prací Filozofické fakulty Ostravské univerzity, *Historica* 6 (1998), s. 39–70
- Václav NEŠPOR, *Dějiny university olomoucké*, Olomouc 1947
- Zdeněk R. NEŠPOR, *Náboženství na prahu nové doby. Česká lidová zbožnost v 18. a 19. století*, Ústí nad Labem 2006
- Zdeněk R. NEŠPOR, *Víra bez církve? Východočeské toleranční sektářství v 18. a 19. století*, Ústí nad Labem 2004
- Zdeněk NEŠPOR, *Výchova kněží a jejich působení na přelomu 18. a 19. století*, in: *Lidé města*, č. 2 (19) (2006), s. 9–45
- Zdeněk R. NEŠPOR – Blanka ALTOVÁ, *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*, Praha 2009
- Ere NOKKALA, *From Natural Law to Political Economy: J.H.G. von Justi on State, Commerce and International Order*, Münster 2019
- Ere NOKKALA – Nicholas B. MILLER, *Cameralism and the Enlightenment. Happiness, Governance and Reform in Transnational Perspective*, New York – London 2002
- John Thomas NOONAN, *Contraception. A History of its Treatment by the Catholic Theologians and Canonists*, Cambridge 1966
- Václav NOVÁK, *Raabův systém a jeho provádění na některých panstvích v Čechách*, in: *Časopis pro dějiny venkova* VIII (1921), s. 136–163, 203–212; *Časopis pro dějiny venkova* IX (1922), s. 42–52
- Jan NOVOTNÝ, *Václav Matěj Kramerius*, Praha 1956
- Miroslav NOVOTNÝ, *Děti státu. Školství v českých zemích mezi reformou a tradicí*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 148–163
- Karl Heinz OSTERLOH, *Josef von Sonnenfels und die österreichische Reformbewegung im Zeitalter der aufgeklärten Absolutismus. Eine Studie zum Zusammenhang von Kameralwissenschaft und Verwaltungspraxis*, Leipzig – Hamburg 1970
- Leslaw PAULI, *Peines corporelles et capitales dans les pays européens des années 1751–1903*, Warszawa – Kraków 1986
- Marie PAVLÍKOVÁ, *Bolzanovo působení na pražské univerzitě*, Praha 1985
- Josef PEKAŘ, *Bílá Hora. Její příčiny i následky*, Praha 1921
- Josef PEKAŘ, *České katastry 1654–1789: se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním*, Praha 1915 (1. vydání); Praha 1932 (2. vydání)

- Josef PEKAŘ, *Na cestě k samostatnosti*, Praha 1993
- Tomáš PĚKNÝ, *Historie Židů v Čechách a na Moravě*, Praha 2001 (2., přeprac. a rozš. vyd.)
- Josef PETRÁŇ, *Kalendář: velký stavovský ples v Nosticově Národním divadle v Praze dne 12. září 1791*, Praha 1988 (1. vydání); Praha 2004 (2. vydání)
- Josef PETRÁŇ, *Nástin dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (do roku 1948)*, Praha 1983, s. 95–96
- Josef PETRÁŇ, *Nevolnické povstání 1775: prolegomena edice pramenů*, Praha, 1972 (1. vydání)
- Josef PETRÁŇ (ed.), *Počátky českého národního obrození 1770–1791. Společnost a kultura v 70. až 90. letech 18. století*, Praha 1991
- Josef PETRÁŇ, *Rebelie. Příběh jednoho týdne a dvou dní v březnu roku 1775*, Praha 1975
- Alena PETRÁŇOVÁ, *K využití práce žebráků a tuláků v textilní výrobě v Praze kolem roku 1781*, in: *Československý časopis historický* 10 (1962), s. 94–118
- Alena PETRÁŇOVÁ, *Venkovská chudina, evidovaná v buquoyském „zaopatřovacím“ zařízení v 2. polovině 18. století*, in: *Jihočeský sborník historický* 30 (1961), s. 114–134
- Alena PETRÁŇOVÁ, *Vývoj chudinství v době josefínské*, diplomová práce, FF UK, Praha 1958
- Henry PEYRE, *La royauté et les langues provinciales*, Paris 1932
- Zdeňka PILKOVÁ, *Doba osvícenského absolutismu 1740–1810*, in: Jaromír ČERNÝ a kol., *Hudba v českých dějinách od středověku do nové doby*, Praha 1989, s. 217–294
- Bernard PLONGERON, *Théologie et politique au siècle des Lumières 1770–1820. Histoire d'une sécularisation manquée*, Paris 1973
- Ondřej PODAVKA – Martin SVATOŠ, *Johann Peter Cerroni – jeho život a dílo*, in: Josef FÖRSTER – Ondřej PODAVKA – Martin SVATOŠ, *Historia litteraria v českých zemích od 17. do počátku 19. století*, Praha 2015, s. 203–245
- Jan PODŠKUBKA, *České svobodné zednářství v průběhu XVIII. století*, Praha 2005
- Ernst POPP, *Zum Besten von Staat und Religion – Die geistliche Hofkommission*, disertační práce, Universität Wien 2019
- Justin V. PRÁŠEK, *České pokusy o robotní svod vzorem soustavy Raabovy*, in: *Národní listy* 1924, č. 342
- Justin Václav PRÁŠEK, *Dějiny Čech a Moravy nové doby. Kniha 7, Panování císaře a krále Josefa II. Část I. Změny v úřední správě a ve věcech náboženských* a *Kniha 8, Část II, Život duševní a počátky národní obrody české*, Praha 1903 a 1910; *Dějiny Čech a Moravy nové doby, Kniha 9, Panování císaře a krále Leopolda II.*, Praha 1904 a 1910
- Jan PROCHÁZKA, *Parcelování velkostatků (raabisace) za Marie Terezie v Čechách. Práce ze semináře Kaprasova*, čís. 10 (1925), s. 67
- Jaroslav PROKEŠ, *Aféra Seibtova r. 1779*, in: O. ODLOŽILÍK – J. PROKEŠ – R. URBÁNEK, *Českou minulostí*, Praha 1929
- Jaroslav PROKEŠ, *Novobydžovské ghetto a t. zv. sekta bydžovských israelitů v polovici osmnáctého století*, in: *Ročenka Společnosti pro dějiny Židů v ČSR* 8 (1936), s. 147–155

- Jaroslav PROKEŠ, *Osudy prvního vydání Balbínovy Obrany jazyka českého*, in: Časopis Matice moravské 49 (1925), s. 245–259.
- Jaroslav PROKEŠ, *Příspěvek k otázce, zda český sedlák byl nevolníkem*, in: Časopis pro dějiny venkova 11 (1924), s. 228–230
- Jaroslav PROKEŠ, *Počátky České společnosti nauk do konce XVIII. stol. Díl I. 1774–1789*, Praha 1938
- Jaroslav PROKOP, *Protirobotní hnutí v českých zemích v roce 1738*, in: AUC–Philosophica et Historica 3 (1969), s. 7–34
- Jaroslav PROKOP, *Robotní patent z roku 1738 v Čechách (Příspěvek k nevolnickému hnutí v roce 1738)*, in: Sborník archivních prací 18/2 (1968), s. 377–411
- Jiří RADIMSKÝ – Miroslav TRANTÍREK (eds.), *Tereziánský katastr moravský*, Praha 1962
- Jakub RAŠKA, *Hodnotový systém ve výuce Normální školy v Praze na přelomu 18. a 19. století. Příspěvek k dějinám státu*, bakalářská práce, FF UK, Praha 2013
- Jakub RAŠKA, *Hodnotový systém ve výuce Normální školy v Praze na přelomu 18. a 19. století. Příspěvek k dějinám státu*, in: AUC HUCP, Tomus LIV. Fasc. 2 (2014), s. 43–75
- Helmut REINALTER – Harm KLUETING (eds), *Der aufgeklärte Absolutismus im europäischen Vergleich*, Wien 2002
- Helmut REINALTER (ed.), *Josephinismus als aufgeklärter Absolutismus*, Wien 2008
- Helmut REINALTER, *Joseph II. Reformen auf dem Kaiserthron*, München 2011
- Helmut REINALTER, *Sonnenfels Joseph von*, in: Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950, Band 12, Wien 2005
- Bohuš RIEGER, *O poměru českých stavů k reformám poddanským za Marie Terezie*, Praha 1892
- Bohuš RIEGER, *Z germanizačního úsilí 18. věku*, in: Osvěta 17/5 (1887), s. 385–398; 17/6, s. 497–514
- Bohuš (Bohuslav) RIEGER, *Zřízení krajské v Čechách II*, Praha 1929, s. 363–366
- Ritchie ROBERTSON, *Cosmopolitanism, Patriotism, and Nationalism in the German and Austrian Enlightenment*, in: David ADAMS – Galin TIHANOV, *Enlightenment Cosmopolitanism*, London 2011, s. 12–30
- Andrej ROMAŇÁK, *Vojenské aspekty konskripce obyvatelstva nařízené v roce 1781*, in: Studie k československým vojenským dějinám IX, Praha 1980, s. 3–23.
- František ROUBÍK, *K odvolání josefínské urbaniální reformy r. 1790*, Český lid 33, sešit 4 (1946)
- František ROUBÍK, *Ke vzniku Josefského katastru v Čechách v letech 1785–1789*, in: Sborník historický 2 (1954), s. 140–185
- František ROUBÍK, *Počátky policejního ředitelství v Praze. Svazek I. Sborníku Archivu Ministerstva vnitra Republiky československé*, Praha 1926
- František ROUBÍK, *Sedláci na zemském sněmu do Prahy v lednu 1791*, in: Časopis pro dějiny venkova XII (1925), s. 171
- František ROUBÍK, *Silnice v Čechách a jejich vývoj*, Praha 1938
- Bohuslav ROUČKA, *Poznámky k mapě hrdelních soudů v Čechách v první a ve druhé polovině 18. století*, in: Právněhistorické studie 3 (1957), s. 115–135

- Eva ROZSÍVALOVÁ, *Pražská lékařská fakulta a první zemský zdravotní řád pro Čechy z r. 1753*, in: *Acta Universitatis Carolinae: Historia Universitatis Carolinae Pragensis: Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy*, 1. část: roč. 17, č. 2, Praha 1977, s. 17–46; 2. část: roč. 18, č. 2, Praha 1978, s. 37–77
- Dagmar RUZICKA, *Friedrich Graf von Haugwitz (1702–1765). Weg, Leistung und Umfeld eines österreichisch-schlesischen Staatsmannes*, Frankfurt 2002
- Vácslav ŘEZNÍČEK, *Jan Leopold Hay. Vypsání jeho života a působení*, Praha 1915
- Miloš ŘEZNÍK, *Sasko*, Praha 2005 (1. vydání)
- Jan SAHEB, *Strukturální proměny církevní správy rakouského Slezska na prahu modernismu*, in: *Modernizace katolické církve. Od zrušení jezuitského řádu do II. vatikánského koncilu*, Ostrava 2018, s. 54–65
- Josef SAMSOUR, *K dějinám generálních seminářův*, in: *Hlídka 14 (1917) a Hlídka 35 (1918)*, s. 408–412, 453–460, 521–532, 601–613, 667–680, 729–743, 16–20, 84–96, 145–149, 233–239, 307–312, 369–374, 436–442, 482–487, 550–555, 622–626, 673–678, 709–717
- Marie-Josée de SAINT-ROBERT, *La politique de la langue française*, in: coll. *Que sais-je?*, n3572, PUF, 2000
- Stanisław SAŁMONOWICZ, *Prawo karne oswieconnego absolutyzmu*, Toruń 1966
- Helena SEDLÁČKOVÁ, *Krajští hejtmané v Čechách 1537–1848*, disertační práce, FF UK, Praha 2016
- Helena SEDLÁČKOVÁ, *Krajští hejtmané v Čechách 1641–1849 – Personální obsazení*, Praha 2021
- Helena SEDLÁČKOVÁ, *Odraz postátnění funkce krajského hejtmana v Čechách v roce 1751 na personální obsazení úřadu*, in: *Paginae historiae 22 (2014)*, s. 215–223
- Helena SEDLÁČKOVÁ, *Zrození státního úředníka na příkladu krajského hejtmana v Čechách*, in: *Folia Historica Bohemica 34/1 (2019)*, s. 5–21
- Milada SEKYRKOVÁ, *Univerzita jako úřad?: správní vývoj pražské univerzity od tereziánských reforem do roku 1950 a její písemnosti (s důrazem na období do roku 1850)*, Praha 2020
- Friedrich SCHAUB (online): *Franz Anton von Blanc (1734–1806), ein vorderösterreichischer Sozialpolitiker der theresianisch-josephinischen Zeit*, in: *Zeitschrift der Gesellschaft für Beförderung der Geschichts-, Altertums- und Volkskunde von Freiburg, dem Breisgau und den angrenzenden Landschaften 43 (1931)*, s. 127 f. [cit. 17. 7. 2021]
- Ilona SCHELLEOVÁ – Karel SCHELLE, *Civilní kodexy 1811–1950–1964*, Brno [1993]
- Hans SCHLÄGER, *Tobias Philipp Freiherr von Gebler. Sein Leben und Wirken in Österreich*, Phil. Diss, Wien 1971
- Ludmila SINKULOVÁ, *Lékaři, stát a zdraví lidu: Z historie zdravotní služby v českých zemích*, Praha 1959
- Ludmila SINKULOVÁ, *Zdravotně politické priority profesora lékařské fakulty Karlovy univerzity Jana Meliče*, in: *AUC – HUCP 16/2 (1976)*, s. 67–89
- Wolfgang SCHMALE (ed.), *Multiple kulturelle Referenzen in der Habsburgermonarchie des 18. Jahrhunderts*, Bochum 2010

- Jaroslav SCHNEIDER, *Zrušení roboty a vznik familií v 18. století*, in: Ročenka města Kolína a okresu Kolín 1941, str. 83–106
- Quentin SKINNER, *The Foundations of Modern Political Thought* 1–2, Cambridge 1979 (1. vydání)
- Markéta SKOŘEPOVÁ, *Vyhladovělá země: český hladomor 1771–1772*, in: Dějiny a současnost 39/5 (2017), s. 18–20
- Bedřich SLAVÍK, *Od Dobnera k Dobrovskému*, Praha 1975 (1. vydání)
- Martin SMUTEK, *Sociální stát – úvod do studia*, Hradec Králové 2005 (1. vydání)
- Bohumír SMUTNÝ, *Činnost Jindřicha Kajetána Blümegena na Moravě v letech 1748 až 1752 a jeho úloha při koupi panství Náměšť nad Oslavou Fridrichem Vilémem Haugvicem. Ke vztahům představitelů tereziánské státní správy*, in: Časopis Matice moravské 120/2 (2001), s. 397–431
- Bohumír SMUTNÝ, *Jindřich Kajetán Blümegen – člověk Marie Terezie na Moravě*, in: Jiří MITÁČEK, *Vládcové Moravy. Kniha statí ze stejnojmenného cyklu přednášek*, Brno 2007
- Bohumír SMUTNÝ, *Jindřich Kajetán Blümegen – portrét státního úředníka, velkostatkáře a manufakturního podnikatele na tereziánské Moravě*, in: Jana MACHAČOVÁ (ed.), *Studie k sociálním dějinám = Studien zur Sozialgeschichte*, Opava 2001
- Václav SMYČKA, *Herrmann z Herrmannsdorfu, rhizomatický myslitel a kosmopolitní patriot*, in: Josef FÖRSTER – Ondřej PODAVKA – Martin SVATOŠ, *Historia litteraria v českých zemích od 17. do počátku 19. století*, Praha 2015, s. 265–276
- Daniel SPRATEK, *Právní poměry v evangelické církvi na Těšínsku v letech 1709–1781 a jejich vliv na uspořádání toleranční církve v Rakousku*, 1. díl, in: *Revue církevního práva* 21/1 (2002), s. 17–50
- Josef STANZEL, *Die Schulaufsicht im Reformwerk des J. I. von Felbiger (1724–1788). Schul, Kirche und Staat in Recht und Praxis des aufgeklärten Absolutismus*, Paderborn 1976
- Lucie STEINBACHOVÁ, *Hladomor v letech 1771–1772*, in: *Demografie. Revue pro výzkum populačního vývoje* 44/3 (2002), s. 188–196
- Zdeňka STOKLÁSKOVÁ, *Cizincem na Moravě: zákonodárství a praxe pro cizince na Moravě 1750–1867*, Brno 2007
- Henry E. STRAKOSCH, *State Absolutism and the Rule of Law: The Struggle for the Codification of Civil Law in Austria, 1753–1811*, Sydney 1967
- Jan STRAKOŠ, *Počátky obrozenského historismu v pražských časopisech a Mikuláš Adaukt Voigt. Příspěvek k historii protiosvícenské reakce v národním obrození*, Praha 1929
- Emanuel STRNAD, *Vlastenecký učitel: dokumenty a materiály k vývoji učitele v době obrození*, Praha 1955
- Josef SVÁTEK, *Dějiny Čech a Moravy nové doby. Kniha 5 a 6, Panování císařovny Marie Terezie I. a II.*, Praha 1897 a 1898, resp. 1908 a 1909
- Zbyněk SVITÁK, *Z počátků moderní byrokracie: nejvyšší zeměpanský úřad na Moravě v letech 1748–1782*, Brno 2011 (1. vydání)
- Zbyněk SVITÁK, *Být úředníkem*, in: *Folia Historica Bohemica* 33/2 (2018), s. 319–331

- Jiří SVOBODA, *Feudální závislost poddaných na české vesnici v době tereziánské*, in: AUC–Philosophica et Historica 3 (1969), s. 71–106
- Jiří SVOBODA, *Protifeudální hnutí v Čechách na konci doby temna 1750–1774*, Praha 1967
- Rudolf SVOBODA *Jan Prokop Schaaffgotsche: První biskup českobudějovický*, Brno 2009
- Rudolf SVOBODA, *Konstantin Růžička*, České Budějovice 2011
- Rudolf SVOBODA, *Typologie biskup doby josefinismu pod žezlem habsbursko-lotrinské dynastie*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství*, Praha 2008, s. 301–313
- Jan ŠAFRÁNEK, *Školy české: obraz jejich vývoje a osudů I, r. 862–1848*, Praha 1913
- Jiří ŠKABRDA – Tomáš DITTRICH – Pavel ZAHRADNÍK, *Ruzyně – architektura a dějiny jádra obce*, in: *Staletá Praha*, Praha 1990
- Petr ŠKARVADA, *Poslední žďárský opat Otto Steinbach z Kranichštejna a jeho učebnice moravské historie a vlastivědy*, in: *Západní Morava: vlastivědný sborník 18* (2014), s. 27–41
- Milan ŠMERDA, *Parcelace těšínských dvorů 1769–1772 a vznik ustroňských železáren*, in: *Slezský sborník 57* (1959), s. 423–446
- Milan ŠMERDA, *Těšínsko před povstáním v roce 1766*, Ostrava 1962
- Milan ŠMERDA, *Život Ondry Foltýna, slezského sedláka a statečného člověka*, Brno 2003 (1. vydání)
- Milan ŠMERDA – Irena KORBELÁŘOVÁ, *Sociální hnutí na Těšínsku ve 2. polovině 18. století: s edicí poddanských stížností z roku 1766*, Opava 1998
- Václav ŠOLLE, *Trestní soudnictví předbřeznové v českých zemích*, in: *Sborník archivních prací 1962*, s. 87–142
- Jaroslav ŠOTOLA, *Zrušení jezuitského řádu v českých zemích. Kolektivní biografie bývalé elity (1773–1800)*, disertační práce, Univerzita Palackého, Olomouc 2006
- Jiří ŠOUŠA jr., *Několik úvah k institutu poddanství a některým dalším právním otázkám z období předosvícenského absolutismu*, in: *Právněhistorické studie (= Karolinum 47/2)*, Praha 2017, s. 33–50; online: https://karolinum.cz/data/clanek/5198/PHS_47_2_0033.pdf, [cit. 27. 4. 2022]
- František ŠPATNÝ, *Stručný dějepis c.k. vlastensko–hospodářské společnosti v Čechách*, Praha 1863
- Jiří ŠTAIF, *Modernizace na pokračování: společnost v českých zemích (1770–1918)*, Praha 2020
- Vladimír ŠTVERÁK, *Felbiger a Kindermann: reformátoři lidového školství*, překlad Vladimír Štverák a Jan Mrzena, Praha 1986
- Vladimír ŠTVERÁK, *Johann Bernhard Basedow a jeho filantropismus*, Praha 1980
- Vladimír ŠTVERÁK, *Pařízek a Wilfling. O škole a učitelích*, Praha 1988
- Vladimír ŠTVERÁK, *Pedagogická literatura na přelomu 18. a 19. století v Čechách*, Praha 1986
- Vladimír ŠTVERÁK, *Tereziánská reforma lidového školství v českých zemích*, disertační práce, Praha 1977

- Jiřina ŠTOURÁČOVÁ, *Vývoj správních institucí českého státu 1526–1848*, Brno 2014
- Alena ŠUBRTOVÁ, *Dějiny populačního myšlení a populačních teorií*, Praha 1989
- Alena ŠUBRTOVÁ, *Dějiny populačního myšlení v českých zemích*, Praha 2006
- Alena ŠUBRTOVÁ (PETRÁŇOVÁ), *Kojenecká úmrtnost v Praze na přelomu 18. a 19. století (1785–1815)*, disertační práce, Ústav dějin lékařství FVL UK, Praha 1967
- Josef TÁBORSKÝ, *Reformní katolík Josef Dobrovský*, Brno 2007 (1. vydání)
- Anton TANTNER, *Hausnummer*, Marburg 2007
- Victor Lucien TAPIÉ, *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*, překlad Karel Kubiš a Vlasta Kubišová, Praha 1997 (1. vydání); francouzský originál *L'Europe de Marie-Thérèse*, Paris 1973
- Dmitrij TIMOFEJEV, „... čeština ve většině okresů země je stále ještě nezbytná...“ *Existoval jazykový program v nařízeních Josefa II. pro země Koruny české?*, in: *Cornova* 3/1 (2013), s. 63–82
- Daniela TINKOVÁ, *Bez zpěvu a bez zvonění. Dekriminalizace sebevraždy mezi sekularizací a medikalizací*, Praha 2021
- Daniela TINKOVÁ, „Biomoc a „politická anatomie lidského a společenského těla“. Foucaultův koncept biomoci ve vztahu k otázce modernizace státu, zrození humanitních věd a medikalizace společnosti na přelomu 18. a 19. století“, in: Lucie STORCHOVÁ (ed.), *Conditio humana – konstanta či historická proměnná? Koncepty historické antropologie a teoretická reflexe v současné historiografii*, Ústí nad Labem 2007, s. 115–139
- Daniela TINKOVÁ, *Mezi psem a vlkem. Osvícenské příšeří v české historiografii*, in: Jaroslav LORMAN – Daniela TINKOVÁ (eds.), *Post tenebras spero lucem. Duchovní tvář českého a moravského osvícenství (= Historie. Otázky. Problémy. Studie ÚČD FF UK)*, Praha 2008, s. 14–29
- Daniela TINKOVÁ, *Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa*, Praha 2004
- Daniela TINKOVÁ, *Jakobíni v sutaně*, Praha 2011
- Daniela TINKOVÁ, *Porušený řád manželský. Problémy rozvodu, adulteria a ne-manželských dětí v rakouském a francouzském občanském právu na přelomu 18. a 19. století*, in: Jaroslav KOTULÁN – Dušan UHLÍŘ (eds.), *Evropa 1805. Sborník prací V. mezinárodního napoleonského kongresu konaného v budově veřejného ochránce práv, Brno 26.–28. září 2005, 2006*, s. 543–558
- Daniela TINKOVÁ, *Tělo–věda–stát. Zrození porodnice v osvícenské Evropě*, Praha 2010
- Daniela TINKOVÁ, *Zákeřná Mefitis. Zdravotní policie a veřejná hygiena v pozdně osvícenských Čechách*, Praha 2012
- Veronika TOMÁŠOVÁ, *Evangelíci na Těšínsku v tolerančním období (1781–1861)*, Český Těšín 2018
- Jan TROJAN, *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17.–19. století: jejich sociální postavení, společenská funkce a význam ve vývoji národní hudební kultury*, Brno 2000
- Fritz VALJAVEC, *Geschichte des abenländischen Aufklärung*, Wien – München 1961
- Josef VÁLKA, *Zrušení nevolnictví r. 1781. Termín a skutečnost nevolnictví v dějinách a historiografii*, in: *Jižní Morava. Vlastivědný sborník* 17/20 (1981), s. 110–121

- Franco VALSECCHI, *L'assolutismo illuminato in Austria ed in Lombardia*, Milano 1931
- Marek VAŘEKA, *Proces modernizace zemědělství v Rakouském Slezsku v letech 1742–1848*, Ostrava 2018
- Marek VAŘEKA – Aleš ZÁŘICKÝ (eds.), *Císařovna Marie Terezie a střední Evropa. 300 let od narození reformátorky*, Hodonín 2019
- Marek VAŘEKA – Aleš ZÁŘICKÝ (eds.), *Modernizace církve od zrušení jezuitského řádu do II. vatikánského koncilu*, Ostrava 2018 (1. vydání)
- Alice VELKOVÁ, *Krutá vrchnost, ubozí poddaní?: proměny venkovské rodiny a společnosti v 18. a první polovině 19. století na příkladu západočeského panství Štáhlavy*, Praha 2009
- Alice VELKOVÁ, *Nemanželské děti ve venkovské společnosti na přelomu 18. a 19. století*, in: Tomáš JIRÁNEK – Jiří KUBEŠ (eds.), *Dítě a dětství napříč staletími* (2. pardubické bienále 2002), Pardubice 2003, s. 205–227
- Alice VELKOVÁ, *Proměny venkovské společnosti v letech 1750–1850*, in: *Český časopis historický* 105 (2007), s. 809–857
- Alice VELKOVÁ, *Sociální stratifikace venkova na přelomu 18. a 19. století*, in: *Studie k sociálním dějinám* 10 (2002), s. 53–66
- Alice VELKOVÁ – Luboš VELEK, *Vnímání národnostní identity u venkovského obyvatelstva v Čechách na začátku 19. století*, in: Jiří POKORNÝ – Luboš VELEK – Alice VELKOVÁ (eds.), *Nacionalismus, společnost a kultura ve střední Evropě 19. a 20. století*, Praha 2007, s. 39–52
- Josef VINTR, *Založení bohemistiky na vídeňské univerzitě roku 1775, její více než dvoustleté trvání a perspektivy ve XXI. století*, in: *Česká literatura* 49/1 (2001), s. 3–13
- Josef VINTR – Jana PLESKALOVÁ (eds.), *Vídeňský podíl na počátcích českého národního obrození: J. V. Zlobický (1783–1810) a jeho současníci: život, dílo, korespondence*, in: *Wiener Anteil an den Anfängen der tschechischen nationalen Erneuerung. J. V. Zlobický (1743–1810) und Zeitgenossen: Leben, Werk, Korrespondenz*, Praha 2004
- Jaroslav VLČEK, *Z doby josefinské: několik úvah literárních od Jaroslava Vlčka*, in: *Český časopis historický* 6, č. 1 (1900), s. 15–29; č. 2, s. 97–102; č. 4, s. 313–319
- Lucie VOJTÍŠKOVÁ, *Manželé Hatašovi mezi českými emigranty v Gótě*, in: *Labores musei in Benátky nad Jizerou IV* (1968), s. 17–22
- Josef VOLF, *Příspěvky k životu a dílu Josefa Dobrovského I*, Praha 1934
- Josef VOLF, *Vyšetřování vlivu novinářských zpráv o francouzské revoluce na selský stav v Čechách r. 1789*, in: *Osvěta: listy pro rozhled v umění, vědě a politice* 43 (1913), s. 566–583
- Miroslav VOLF, *Organizace a působení Vlastenecko-hospodářské společnosti*, Praha 1961
- Roman VONDRA, *České země v letech 1705–1792: doba absolutismu, osvícenství, paruk a třírohých klobouků*, Praha 2010
- Josef VRAŠTIL – Josef VOLF – Miloš B. VOLF (eds.), *Josef Dobrovský – Přednášky o praktické stránce v křesťanském náboženství*, Praha 1948
- Stephan WAGNER, *Der Politische Kodex. Die Kodifikationsarbeiten auf dem Gebiet des öffentlichen Rechts in Österreich (1780–1818)*, Berlin 2004

- Stephan WAGNER, *The Political Codex project of Joseph II*, in: *Opera Historica* 16/2 (2015), s. 207–226
- Adam WANDRUSZKA, *Leopold II. Erzherzog von Österreich, Grossherzog von Toskana, König von Ungarn und Böhmen, Römischer Kaiser*, Wien aj. 1963/65; svazek 1: 1747–1780, 1963; svazek 2: 1780–1792, 1965
- Adam WANDRUSZKA, *Maria Theresia. Die große Kaiserin* (= *Persönlichkeit und Geschichte* 110), Göttingen aj. 1980
- Ernst WANGERMANN, *Aufklärung und staatsbürgerliche Erziehung*, Wien 1978
- Ernst WANGERMANN, *Die Waffen der Publizität*, Wien 2004
- Ernst WANGERMANN, *Gottfried van Swieten und seine Zeit*, Wien 1973
- Max WEBER, *Metodologie, sociologie, politika*, Praha 1998
- Max WEBER – Jan ŠKODA (eds.), *Autorita, etika a společnost: pohled sociologa do dějin*, překlad Jan J. Škoda, Praha 1997 (1. české vydání)
- Anton WEISS, *Geschichte der thesesianischen Schulreform in Böhmen I–II*, Wien 1906
- Johannes WIMMER, *Gesundheit, Krankheit und Tod im Zeitalter der Aufklärung. Fallstudien aus den habsburgischen Erbländern*, Köln – Wien 1991
- Eduard WINTER, *Bernard Bolzano a jeho kruh*, překlad Zdeněk Kalista, Brno 1935
- Eduard WINTER, *Josefinismus*, Brno 1943
- Eduard WINTER, *Ferdinand Kindermann*, Brünn 1926
- Michael WÖGERBAUER, *Vernakularizace – alternativa ke konceptu národního obrození?*, in: *Česká literatura* 56/4 (2008) s. 461–490
- Michael WÖGERBAUER, Petr PÍŠA, Petr ŠÁMAL, Pavel JANÁČEK (eds.), *V obecném zájmu. Cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749–1938 I*, Praha 2015
- Vladimír ZAREMBA, *Zdravotnictví a zdravotnické koncepce v Čechách v období rozkladu feudalismu a přechodu ke kapitalismu 1740–1848*, in: *Plzeňský lékařský sborník*, Plzeň 1964, s. 137–236
- Aleš ZÁŘICKÝ a kol., *Rakouské Slezsko v procesu modernizace 1742–1914*, Ostrava 2020
- Čeněk ZÍBRT, *Třeboňského archiváře Petra Světeckého návrhy na rozdělení panské půdy mez selský lid a řemeslníky r. 1754*, in: *Český lid* XXIV (1924), XXV (1925)
- Herrmann ZSCHOKKE, *Die theologischen Studien und Anstalten der katholischen Kirche*, Wien – Leipzig 1894
- Rudolf ZUBER, *Osudy moravské církve v 18. století I a II*, Olomouc 1987 a 2003
- Dario ZULIANI, *La riforma penale di Pietro Leopoldo, Presentazione storica e indice delle edizioni della Legge toscana del 30 novembre 1786*, Milano 1995
- Rudolf ŽOFKA, *250. výročí narození posledního žďárského opata Otty Steinbacha z Kranichsteina*, in: *Západní Morava: vlastivědný sborník* 5 (2001), s. 248–250